

Stanowisko Rządu do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (druk nr 2296).

Przepis art. 150f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017 r. poz. 1065, z późn. zm.) zawiera regulację, zgodnie z którą starosta może zawrzeć umowę, na podstawie której refunduje pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres 12 miesięcy część kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz składki na ubezpieczenia społeczne skierowanych bezrobotnych do 30. roku życia, w wysokości uprzednio uzgodnionej, nieprzekraczającej jednak kwoty ustalonej jako iloczyn liczby zatrudnionych skierowanych bezrobotnych w miesiącu oraz kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującej w ostatnim dniu zatrudnienia każdego rozliczanego miesiąca i składek na ubezpieczenia społeczne od refundowanego wynagrodzenia. Aktualnie obowiązujące przepisy przewidują zawieranie ww. umów z pracodawcami w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r. z ich finansowaniem w latach 2016-2018.

Zgodnie z poselskim projektem ustawy zakłada się przedłużenie możliwości zawierania nowych umów z pracodawcami i przedsiębiorcami na podstawie powołanego wyżej art. 150f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do dnia 31 grudnia 2019 r. Przewidywane zmiany polegają zatem na przedłużeniu aktualnego mechanizmu refundacji oraz finansowania uregulowanego w art. 150f i 150g ustawy na lata 2018-2020. Projekt uzasadniony został dużą popularnością programu „Praca dla młodych” (tj. umów zawieranych z pracodawcami na podstawie art. 150f i 150g) oraz jego pozytywnymi skutkami. Dodatkowo podniesiono argument, iż mimo systematycznego spadku bezrobocia wciąż są województwa, w których utrzymuje się dwucyfrowy wskaźnik, w tym niepokojące są wskaźniki dotyczące bezrobocia wśród osób poniżej 25. roku życia.

Odnosząc się do proponowanych zmian należy zauważyć, iż możliwość korzystania przez pracodawców i przedsiębiorców z refundacji wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne za skierowanych przez powiatowy urząd pracy bezrobotnych do 30. roku życia (art. 150f ww. ustawy) w założeniu ustawodawcy miała charakter czasowy i doraźny, pozostając w bezpośrednim związku z sytuacją osób młodych na rynku pracy.

Obecnie, po ponad 2 latach obowiązywania art. 150f ww. ustawy zauważyć należy, iż sytuacja osób młodych na rynku pracy w Polsce jest coraz lepsza. Rok 2018 jest piątym z kolei rokiem, w którym zanotowano systematyczny spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopy bezrobocia rejestrowanego. Na koniec lutego 2018 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 126,7 tys. osób bezrobotnych i w skali roku spadek bezrobocia wyniósł 18,6%. Systematycznie maleje również stopa bezrobocia, która w końcu 2015 r. wynosiła 9,7%, natomiast w końcu lutego 2018 r. osiągnęła poziom 6,8%. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy jest dziś bardzo dobra, w niektórych regionach stopa bezrobocia przyjmuje wartość niższą niż 3%. Są jednak powiaty, w których przekracza ona 20%.

Korzystnym zmianom towarzyszy również poprawa sytuacji młodych ludzi. Maleje udział młodych bezrobotnych wśród ogółem zarejestrowanych, a dynamika spadku poziomu rejestrowanego bezrobocia osób młodych jest zdecydowanie korzystniejsza niż pozostałych bezrobotnych. Jest to szczególnie istotne zważywszy na to, że do końca 2000 r. osoby do 25. roku życia stanowiły ponad 30% bezrobotnych, podczas gdy na koniec lutego 2018 r. było to 12,5%.

Również w przypadku osób do 30. roku życia zauważalne są korzystne tendencje. Systematycznie spada liczba zarejestrowanych bezrobotnych do 30. roku życia, a co za tym idzie maleje udział tej grupy bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem. Na koniec lutego br. zarejestrowanych było 296,8 tys. i w porównaniu z analogicznym okresem 2017r. odnotowano spadek o 81,6 tys. osób (tj. o 21,6%). Zmalał również udział tej kategorii bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem z 27,4% w końcu lutego 2017 r. do 26,3% na koniec lutego 2018 r.

Poprawa sytuacji to efekt m.in. rosnącej liczby ofert pracy jakimi dysponują urzędy pracy oraz intensywnej aktywizacji bezrobotnych. W 2017 r. pracodawcy zgłosili do urzędów pracy blisko 1,7 mln ofert pracy, czyli o ok. 13,4% więcej niż w 2016 r. (wzrost o 200,3 tys. ofert). W okresie dwóch miesięcy 2018 r. urzędy pracy dysponowały 275,5 tys. ofert pracy, tj. o 5,9% więcej niż rok wcześniej. W 2017 r. z aktywnych programów rynku pracy skorzystało około 485,1 tys. bezrobotnych, w tym 249 tys. osób do 30. roku życia. W okresie od stycznia do lutego 2018 r. z aktywnych programów rynku pracy skorzystało 41,7 tys. bezrobotnych, w tym 21,2 tys. osób do 30. roku życia. Oznacza to, że choć bezrobotni do 30. roku życia stanowili ok. 26% bezrobotnych, to wśród aktywizowanych – ponad 50%.

Znacząca była liczba młodych ludzi, którzy podjęli pracę w ramach refundacji pracodawcy lub przedsiębiorcy przez okres 12 miesięcy kosztów poniesionych na wynagrodzenia, nagrody oraz

składki na ubezpieczenia społeczne. W 2016 r. z powodu podjęcia pracy w ramach refundacji, o której mowa w art. 150 f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wyrejestrowano z ewidencji bezrobotnych 56,5 tys. osób do 30. roku życia, w 2017 r. wyrejestrowano kolejne 55,3 tys. osób. Zatem co piąty aktywizowany młody bezrobotny podjął tzw. „pracę dla młodych”.

Zważywszy, że w 2015 r. młodzi bezrobotni do 30. roku życia stanowili ponad połowę aktywizowanych, a w kolejnych latach sytuacja ta nie uległa zmianie wprowadzenie tzw. pracy dla młodych nie wpłynęło na zwiększenie odsetka młodych wśród aktywizowanych, a jedynie nastąpiło przesunięcie, czyli zamiast innej formy aktywizacji młodzi ludzie podejmowali pracę w ramach refundacji, o której mowa w art. 150f ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Należy zwrócić uwagę, iż instrument uregulowany w art. 150f ww. ustawy jest w stosunku do innych instrumentów wsparcia zawartych w tej ustawie stosunkowo kosztowny. Istotne pozostają zatem również koszty jednostkowe realizacji tej refundacji. W 2016 roku, z wydatkowanej kwoty 561.837,9 tys. zł wypłaty refundacji dotyczyły 54.624 osób. Koszt w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 10.285,55 tys. zł, natomiast średni koszt poniesiony na aktywizację 1 osoby we wszystkich formach pomocy był znacząco niższy i wyniósł 5.460,06 tys. zł. W 2017 roku, z wydatkowanej kwoty 971.106,8 tys. zł wypłaty refundacji dotyczyły 88.652 osób. Koszt w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 10.954,1 tys. zł, natomiast średni koszt poniesiony na aktywizację jednej osoby we wszystkich formach pomocy wyniósł 6.033,4 tys. zł.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przewiduje szereg możliwości pomocy dla bezrobotnych, w tym wiele instrumentów rynku pracy jest dedykowanych tylko i wyłącznie dla osób do 30. roku życia. Wymienić należy takie instrumenty jak bon szkoleniowy (art. 66k ww. ustawy), bon stażowy (art. 66l ww. ustawy), bon zatrudnieniowy (art. 66m ww. ustawy) oraz bon na zasiedlenie (art. 66n ww. ustawy). Przede wszystkim tzw. bon zatrudnieniowy, przyznawany na wniosek bezrobotnego do 30. roku życia stanowiący gwarancję refundacji dla pracodawcy, który go zatrudni przez okres 12 miesięcy, części kosztów poniesionych na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne, stanowi instrument zbliżony do zawartego w art. 150f ww. ustawy. Również bon stażowy jest instrumentem ułatwiającym osobom do 30. roku życia wejście na rynek pracy i zdobycie koniecznego doświadczenia. Jest to gwarancja skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego (do 30. roku życia) na okres 6 miesięcy, o ile

pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy.

Kolejnymi ułatwieniami w zatrudnianiu osób do 30. roku życia są:

- ułatwienia zdobycia stażu zawodowego poprzez refundację składek na ubezpieczenia społeczne za bezrobotnych do 30. roku życia podejmujących pierwszą pracę. Refundacja obejmuje okres do 12 miesięcy i jej wysokość nie może przekroczyć miesięcznie połowy minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego na podstawie odrębnych przepisów. Na pracodawcę nałożono w tym przypadku obowiązek dalszego zatrudniania skierowanej osoby przez okres 6 miesięcy po rygorze zwrotu refundacji,
- zwolnienie pracodawców, którzy zatrudnią skierowanych przez urząd pracy bezrobotnych w wieku do 30. roku życia, z obowiązku odprowadzania składek na Fundusz Pracy oraz Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za tych pracowników przez okres pierwszych 12 miesięcy zatrudnienia.

Oznacza to, iż instrument rynku pracy uregulowany w art. 150f ww. ustawy to tylko jeden z wielu instrumentów rynku pracy wspierających podjęcie pracy przez osoby do 30. roku życia.

Zgodnie z przepisami art. 150g ww. ustawy, instrument, o którym mowa w art. 150f ww. ustawy jest finansowany w latach 2016-2018 ze środków Funduszu Pracy w ramach wyodrębnionego limitu środków Funduszu Pracy, przy czym zgodnie z przepisem art. 150g ust. 3 ustawy, na finansowanie refundacji, w latach 2016-2018, przeznaczona są konkretnie wskazane kwoty, tj. w roku 2016 – 700 mln zł i po 1050 mln zł odpowiednio w roku 2017 i 2018. Kwoty wydatkowane na finansowanie refundacji w 2016 i 2017 roku to odpowiednio: 561.837,9 tys. zł oraz 971.106,8 tys. zł. Zatem, kwoty niewykorzystane na finansowanie refundacji w 2016 i 2017 roku to odpowiednio: 138.162,1 tys. zł oraz 78.893,2 tys. zł. Na rok 2018 aktualny stan limitów wynosi 740.612,1 tys. zł i może ulec zmniejszeniu.

Stosownie do przepisu art. 150g ust. 11 ustawy, minister właściwy do spraw pracy ustalił dla samorządów powiatów limity środków na realizację zadania w postaci finansowania refundacji, na poszczególne lata realizacji tego zadania, tj. na rok 2016, 2017 i 2018.

Na podstawie art. 33 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2018 (Dz. U. poz. 2371) w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy dodany został, z dniem 1 stycznia 2018 r., art. 150h regulujący finansowanie w 2018 refundacji, o której mowa

w art. 150f ww. ustawy. Stosownie do przepisów powołanego art. 150h ustawy, niewykorzystana w roku 2018 przez urzędy pracy kwota środków przeznaczonych na finansowanie refundacji zasili rezerwę Funduszu Pracy dedykowaną finansowaniu innych form aktywizacji. Zapotrzebowanie urzędów pracy na dodatkowe środki z rezerwy Funduszu Pracy na rok 2018 to kwota 626.856,8 tys. zł, która powinna być pokryta z dostępnych środków rezerwy i zmniejszeń limitów środków na finansowanie refundacji. Uruchomienie w bieżącym roku dodatkowej kwoty 800.000 tys. zł, zgodnie z postulatem projektu, należy uznać za nieuzasadnione.

Mając powyższe na uwadze Rada Ministrów negatywnie opiniuje poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (druk nr 2296).

DYREKTOR
Departamentu Rynku Pracy
Ewa Flaśnińska

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Rynku Pracy

7.05.2018 **Beata Czajka**

DYREKTOR
Departamentu Prawo
Magdalena Fabisiak 5